

Telewerken

Samenvatting resultaten

in opdracht van

FNV

4 januari 2008

ADV Market Research
Willem Arntszlaan 115 C
3734 EE Den Dolder
www.adv-mr.com

Den Dolder, januari 2008
Drs. Thomas Beffers MSc
Ir. Ingmar van den Brink

Het auteursrecht op dit rapport berust bij ADV Market Research (ADV). De opdrachtgever mag deze uitgave alleen voor intern gebruik vereenvoudigen. Voor publicatie van (gedeelten van) dit rapport in de nieuwsmedia, vakliteratuur of andere uitgaven is toestemming van ADV nodig. Bovendien verzoeken wij de opdrachtgever om bij publicatie ADV als bron te vermelden.

Index

1. Inleiding	4
2. Methode onderzoek.....	4
3. Resultaten onderzoek.....	5
3.1. Thuiswerken en telewerken	6
3.2. Houding telewerken	8
3.3. Motivatie telewerken	11
3.4. Telewerken en vervoer.....	14
3.5. Informatie over telewerken.....	15
Bijlage I Vragenlijst	17
Bijlage II Toelichting SBI '93 sector	21
Bijlage III Toelichting respondenten	23
Bijlage IV Toelichting berekening CO ₂ -reductie	25

1. Inleiding

De FNV is geïnteresseerd in hoeverre telewerken is doorgedrongen op de werkvloer. De FNV wil met name inzage krijgen in hoeverre telewerken kan bijdragen aan de verhoging van de arbeidsparticipatie. Belangrijk is om te weten hoe de Nederlandse beroepsbevolking aan kijkt tegen telewerken, in hoeverre leidinggevenden inschatten of er nog groeipotentie is voor telewerken en in hoeverre het stimuleren van telewerken kan bijdragen tot een reductie van het woon- werkverkeer en bijbehorende CO₂-uitstoot.

2. Methode onderzoek

Om een compleet beeld te krijgen over telewerken zijn voor dit onderzoek verschillende doelgroepen benaderd. Om de meningen en houdingen van leden te peilen is een representatieve steekproef onder FNV leden¹ getrokken. Daarnaast zijn er steekproeven uit de werkzame Nederlandse beroepsbevolking² en leidinggevenden uit de grootste vijf bedrijfstakken getrokken.

Deze respondenten zijn door ADV Market Research benaderd via e-mail om mee te doen aan het online onderzoek. Het veldwerk duurde in totaal zeven dagen en uiteindelijk hebben 4281 respondenten, waarvan 2.683 leden van het FNV-ledenpanel, de enquête ingevuld. De gemiddelde invultijd van een enquête lag iets boven de zeven minuten. Na een correctie is een aantal enquêtes verwijderd uit de analyse. Dit waren vooral respondenten in de groep "werkenden" die niet onder de definitie van "werkende beroepsbevolking" vielen.

Tabel 2.1: Proces statistieken

	FNV leden	Werkenden	Leidinggevenden
Enquêtes gestart	2863	1289	704
Enquêtes voltooid	2683	1060	538
Enquêtes niet voltooid	180	229	166
Enquêtes voltooid na correctie	2681	945	537
Gemiddelde invultijd	7 min. 13 sec.	5 min. 40 sec.	3 min. 13 sec.
Betrouwbaarheidsinterval	95%	95%	95%
Maximale foutmarge rechte tellingen	1,9%	3,2%	5%

¹ Bij deze steekproef is rekening gehouden met geslacht, leeftijd en lidmaatschap bij vakbond

² Bij deze steekproef is rekening gehouden met leeftijd (16 t/m 64 jaar), geslacht en bedrijfstak (SBI '93)

3. Resultaten onderzoek

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek beschreven. Het is daarbij niet alleen van belang hoe vaak een bepaald antwoord wordt gegeven, maar ook door wie dat antwoord wordt gegeven. Voor deze samenvatting zijn daarom vaak analyses uitgevoerd om verschillen in kaart te brengen tussen de respondenten op basis van geslacht, leeftijdscategorie, sector en vakbond.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, 2007) hanteert een bruikbare indeling in sectoren. De indeling in dit onderzoek is hier direct van afgeleid. Het gaat om een indeling in de sectoren goederenproductie, handel, diensten, niet-commerciële diensten (behalve zorg), zorg en overige sectoren. Voor een toelichting wordt verwezen naar bijlage II.

De resultaten van dit onderzoek zijn naast de sectoren ook representatief voor de werkzame beroepsbevolking. Onder deze definitie vallen personen tussen de 15 en 64 jaar die zelfstandig ondernemer zijn, in loondienst of bij de overheid werken en (gedeeltelijk) arbeidsgeschikt zijn. De ongewogen en gewogen profielen van deze respondenten zijn terug te vinden in bijlage III.

Naast het FNV-panel en een steekproef onder de beroepsbevolking zijn nog eens ruim 500 leidinggevenden uitgenodigd voor dit onderzoek (die leiding geven aan 5 personen of meer). Er zijn voor elk van de sectoren goederenproductie, handel, diensten, niet-commerciële diensten (behalve zorg) en zorg (ruim) 100 leidinggevenden uitgenodigd.

Voor de steekproef onder FNV-leden is rekening gehouden met representativiteit. De resultaten van het onderzoek onder FNV-leden zijn representatief voor geslacht, leeftijdscategorie en vakbondslidmaatschap.

De resultaten zijn bij veel vragen opgesplitst in drie delen; de werkzame beroepsbevolking, de FNV-leden en de leidinggevenden.

3.1. Thuiswerken en telewerken

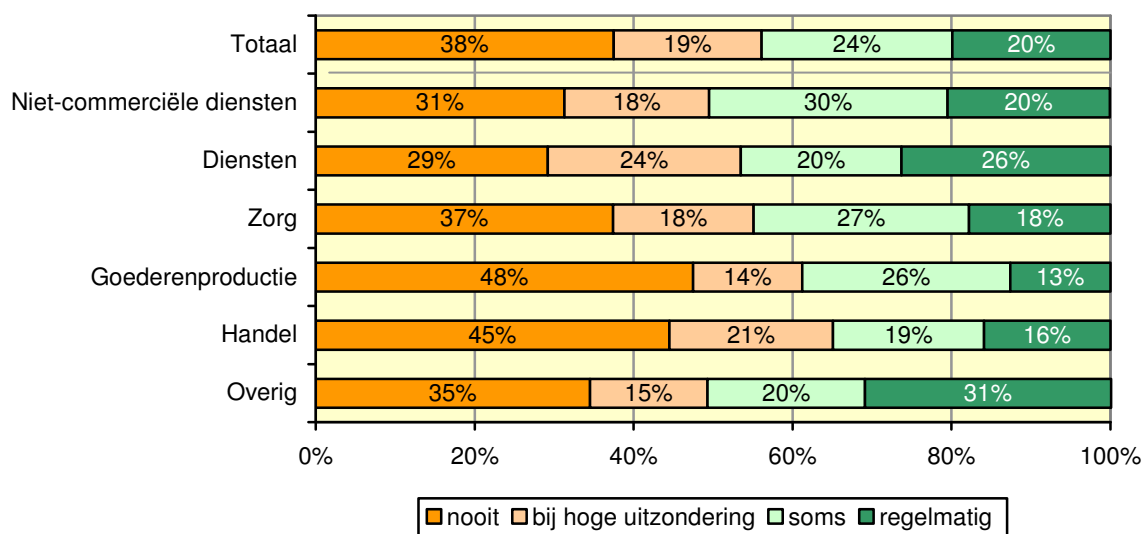
Thuiswerken

Werkzame beroepsbevolking

Zoals te zien is in figuur 3.1 geeft bijna de helft van de werkenden in Nederland aan soms of regelmatig thuis of op een andere plek dan kantoor te werken (44%). Het gaat hier vooral om werkenden uit de sectoren Niet-commerciële diensten en Diensten (resp. 50% en 46%). Het minst wordt er door werknemers uit de sectoren Handel en Goederenproductie thuis gewerkt. Respectievelijk 66% en 62% geeft aan nooit of bij hoge uitzondering thuis te werken.

Voor de meeste leeftijdscategorieën geldt dat tussen 22% en 25% regelmatig op een andere plek dan op kantoor werkt. Een uitzondering hierop vormen de werkenden van 34 jaar en jonger; slechts 14% van deze groep werkt regelmatig thuis.

Figuur 3.1 : (vr6) Werkt u wel eens thuis of een andere plek dan op kantoor?
n=945 (werkende beroepsbevolging)

FNV Leden

Er komt een vergelijkbaar beeld naar voren bij de FNV-leden. 18% geeft aan soms thuis of op een andere plek dan kantoor te werken en 22% doet dit regelmatig. Het zijn iets vaker leden van ABVAKABO FNV die soms of regelmatig niet op kantoor werken (44%). Vrouwelijke FNV-ers werken tevens vaker thuis of niet op kantoor dan mannen (resp. 44% en 39%).

Leidinggevenden

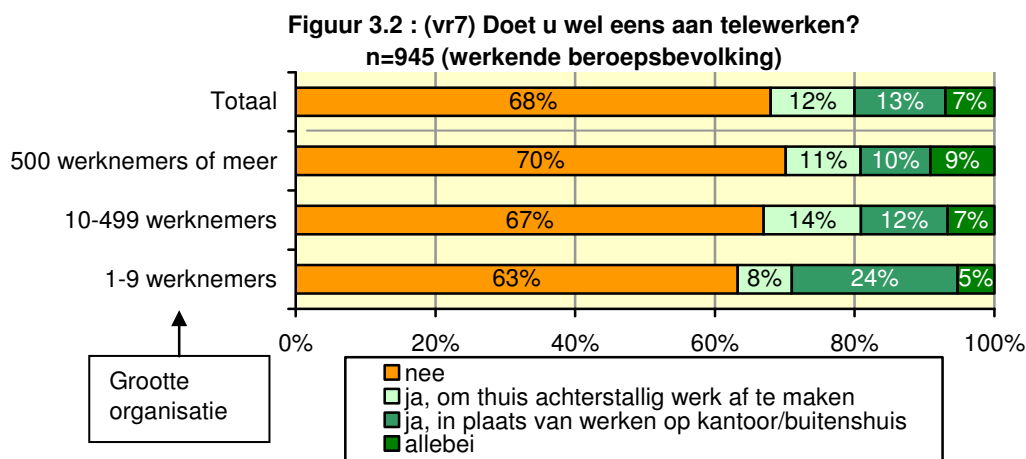
De groep leidinggevenden werkt relatief vaak thuis (34% doet dit soms en 27% regelmatig). Hier zijn het juist de mannen (64%) die vaker thuis of op een andere plek dan kantoor werken dan de vrouwen (51%).

Telewerken

De begrippen telewerken en thuiswerken worden vaak door elkaar heen gebruikt. Telewerken is in dit onderzoek gedefinieerd als thuiswerk dat mogelijk wordt gemaakt door de aanwezigheid van telecommunicatieverbindingen (vaak een internetverbinding) met de buitenwereld.

Werkzame beroepsbevolking

32% van de werkzame beroepsbevolking geeft aan gemiddeld één of meer uur per week te telewerken. Hiermee lijkt het beeld bevestigd dat het percentage telewerkers is toegenomen³ in de afgelopen jaren. Het valt op dat met name werknemers uit kleinere organisaties (9 werknemers of minder) vaker aangeven aan telewerken te doen (38%).

FNV Leden

Van de FNV-ers doet 22% wel eens aan telewerken. Mannelijke bondsleden doen dit minder vaak dan vrouwen (resp. 20% en 27%). De oudere en jongere FNV-leden blijken het minst aan telewerken te doen; 20% van de 35 jarigen of jonger en 14% van de 55+ -ers doet dit wel eens, terwijl dit percentage bij de andere leeftijdsgroepen tussen de 28% en 30% ligt. Tot slot doen ABVAKABO-ers vaker aan telewerken (27%) dan de leden van andere bonden.

Leidinggevenden

De groep leidinggevenden doet vaak aan telewerken; 48% geeft aan dit één of meer uur per week te doen. Mannelijke leidinggevers (51%) telewerken hier vaker dan vrouwen (42%). In de sector handel blijft het telewerken nog wat achter (34%), terwijl het percentage telewerkers in de dienstensector juist relatief hoog ligt (68%).

³ Cijfers van het CBS over telewerken: 2002: 6%, 2003: 7%, 2004: 8%. Het CBS hanteert bij deze cijfers voor telewerken een minimum van gemiddeld 8 uur per week. Als de resultaten in dit onderzoek voor het 8 uur per week minimum worden gecorrigeerd, doet 14% (marge 3,2%) van de werkzame beroepsbevolking in 2007 aan telewerken.

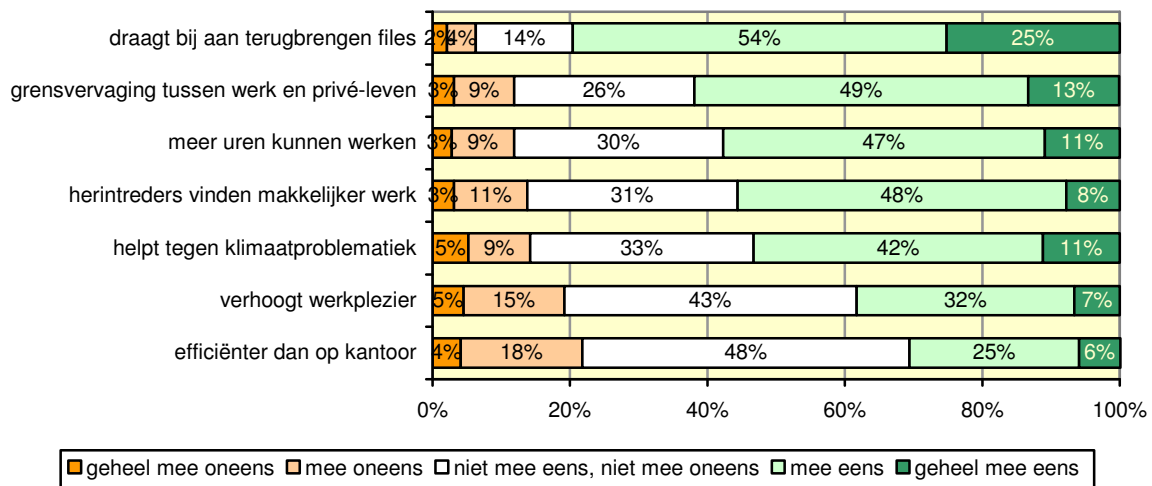
3.2. Houding telewerken

Algemene houding telewerken

Werkzame beroepsbevolking

Een belangrijke bijdrage van telewerken aan de Nederlandse economie is volgens 79% van de werkzame beroepsbevolking het terugbrengen van de files (zie figuur 3.3). 62% van de werknemers in Nederland is daarnaast van mening dat telewerken het gevaar met zich meebrengt van grensvervaging tussen werk en privé-leven. Een tweede voordeel is dat telewerken kan helpen om meer uren te kunnen werken. Daarnaast geeft 56% aan dat telewerken het voor herintreders of gedeeltelijk arbeidsongeschikten gemakkelijker kan maken om werk te vinden. 53% geeft aan dat telewerken een positieve bijdrage kan leveren aan de klimaatproblematiek. De meningen zijn tot slot verdeeld of telewerken het werkplezier verhoogt of dat het efficiënter is dan werken op kantoor.

Figuur 3.3 : (vr9) Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met deze algemene stellingen over telewerken?
n=945 (werkende beroepsbevolking)

FNV Leden

Het is opvallend dat alhoewel geen verschillen zijn tussen mannen en vrouwen onder de Nederlandse werkzame beroepsbevolking als het gaat om het terugdringen van files, er wel een significant verschil is waar te nemen bij FNV-leden. 79% van de mannen geeft aan dat telewerken bijdraagt aan het terugdringen van files, bij de vrouwelijke leden is dit percentage 87%.

Vaker dan de gemiddelde Nederlandse werknemer geven FNV leden aan dat telewerken de kans op grensvervaging tussen werk en privé-leven vergroot (71%). Het zijn met name leden van ABVAKABO FNV die dit aangeven (74%).

Leidinggevenden

78% van de leidinggevenden in dit onderzoek denkt dat telewerken kan bijdragen aan het terugbrengen van files. Dit is in overeenkomst met het beeld onder FNV-leden en de werkende beroepsbevolking. Daarnaast is 63% het eens met de stelling dat de grensvervaging tussen werk en privé-leven vergroot kan worden.

Houding eigen werkomgeving

Werkzame beroepsbevolking

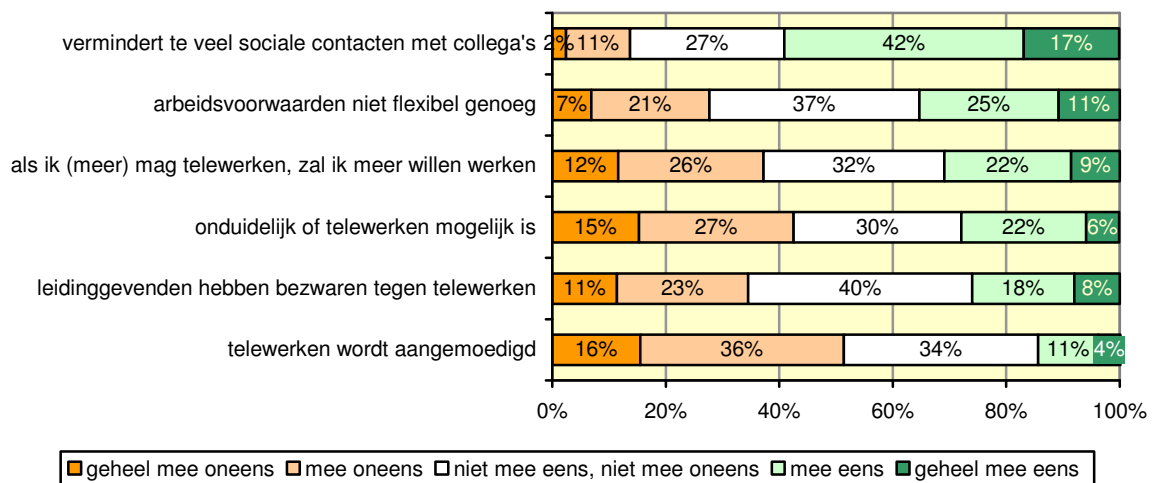
Alhoewel veel werknemers in Nederland het eens zijn over de verschillende algemene aspecten van telewerken, is er op de werkvloer een meer diffuus beeld te zien (zie figuur 3.4). 59% van de werkzame beroepsbevolking geeft bijvoorbeeld aan dat telewerken te veel de sociale contacten met collega's vermindert.

36% vindt dat de arbeidsvoorwaarden niet flexibel genoeg zijn. Daarnaast geeft 28% van de werknemers aan dat het niet duidelijk is of telewerken bij hen op het werk mogelijk is.

Men is verdeeld als het gaat om de houding van leidinggevenden ten opzichte van telewerken. 26% van de werkenden geeft aan dat hun leidinggevenden bezwaar hebben tegen telewerken, terwijl 34% denkt dat dit juist niet zo is. Afgezien van deze onzekerheden op de werkvloer geeft 31% aan dat als men (meer) mag telewerken, zij ook meer willen werken.

Slechts 15% van de werknemers geeft aan dat telewerken binnen de eigen organisatie wordt aangemoedigd. Een significant verschil is waar te nemen tussen kleine en grote organisaties. 20% van de werknemers, werkend in een organisatie met minder dan 9 arbeidskrachten, geeft aan dat telewerken wordt aangemoedigd. In de grotere organisaties is dit 14%.

**Figuur 3.4 : (vr10) Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met deze stellingen over uw persoonlijke werkomgeving?
n=945 (werkende beroepsbevolking)**

FNV Leden

55% van de FNV-leden geeft aan dat telewerken te veel de sociale contacten met collega's vermindert. Het zijn met name de werknemers van FNV Bondgenoten (59%) en FNV Bouw die dit aangeven (62%). Daarnaast denkt 40% dat de arbeidsvoorwaarden niet flexibel genoeg zijn.

Net als bij de werkende beroepsbevolking geven weinig FNV-ers (11%) aan dat telewerken binnen de organisatie wordt aangemoedigd. Een opvallend verschil met de beroepsbevolking is dat slechts 22% zegt meer te zullen gaan werken als telewerken mogelijk is (dit is 31% bij de werkzame beroepsbevolking).

Leidinggevenden

Bij de groep leidinggevenden denkt 58% dat telewerken te veel de sociale contacten met collega's vermindert. Daarnaast wordt door 37% genoemd dat de arbeidsvoorwaarden niet flexibel genoeg zijn voor telewerken. De percentages komen grotendeels overeen met de groep werkzame beroepsbevolking.

Houding als leidinggevende

Werkzame beroepsbevolking

Binnen de groep “werkzame beroepsbevolking” heeft 14% aangegeven leiding te geven aan 5 personen of meer. Een ruime meerderheid van deze groep (62%) denkt dat telewerken nog groeipotentie heeft binnen de organisatie. Over de andere stellingen is men meer verdeeld. 38% denkt dat telewerken op termijn onduidelijke effecten heeft, terwijl juist 31% denkt dat dit niet zo is. Ook geeft 32% aan dat telewerken geen optie is omdat werknemers niet te missen zijn op de werkvloer, maar hier is 33% het niet mee eens. 54% van deze groep leidinggevendenden denkt niet dat telewerken de arbeidsproductiviteit verlaagt.

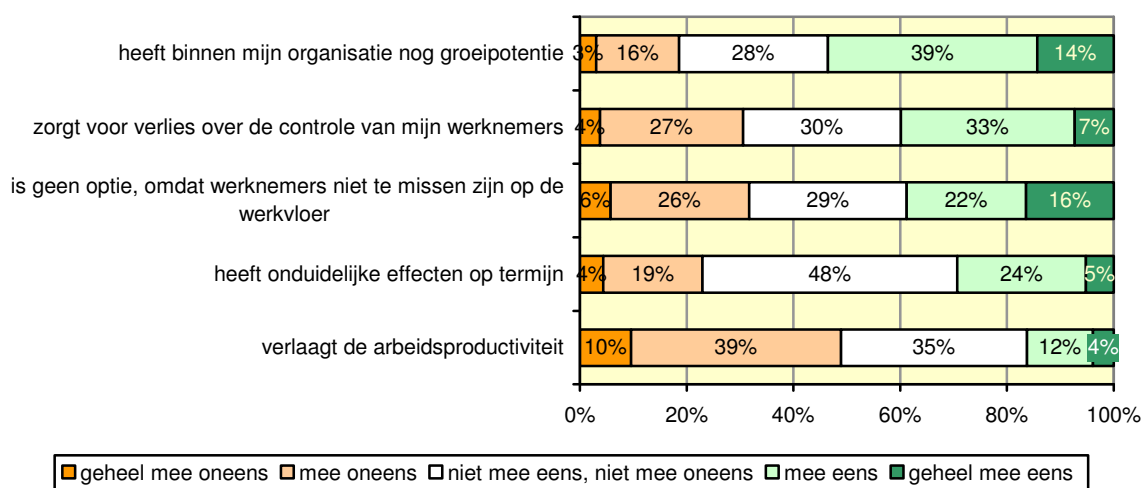
FNV Leden

Van de FNV leden geeft 12% aan een leidinggevende functie te hebben. Ook hier denkt de meerderheid (68%) dat telewerken nog groeipotentie heeft. Er is eveneens verdeeldheid terug te zien over de onduidelijke effecten op termijn (39% mee eens, 26% mee oneens) en de onmisbaarheid van werknemers op de werkvloer (47% mee eens, 33% mee oneens). De leidinggevendenden onder het FNV-panel denken wel relatief vaak dat werknemers op de werkvloer onmisbaar zijn (47%). Tot slot geeft 57% aan het oneens te zijn met de stelling dat telewerken de arbeidsproductiviteit verlaagt.

Leidinggevendenden

Hoewel minder dan bij de andere groepen, denkt de meerderheid van de leidinggevendenden in Nederland dat telewerken binnen de organisatie nog groeipotentie heeft (53%, figuur 3.5). Over de angst voor verlies van de controle over de werknemers bestaat verdeeldheid (40% mee eens, 31% mee oneens), net als de onmisbaarheid van de werknemers op de werkvloer (38% mee eens, 32% oneens) en de onduidelijke effecten op termijn (29% eens, 23% oneens). Ongeveer de helft (49%) denkt niet dat telewerken de arbeidsproductiviteit verlaagt.

**Figuur 3.5 : (vr11) Kunt u aangeven in hoeverre u het als leidinggevende eens bent met deze stellingen over telewerken?
n=537 (leidinggevendenden in Nederland)**

3.3. Motivatie telewerken

Redenen telewerken

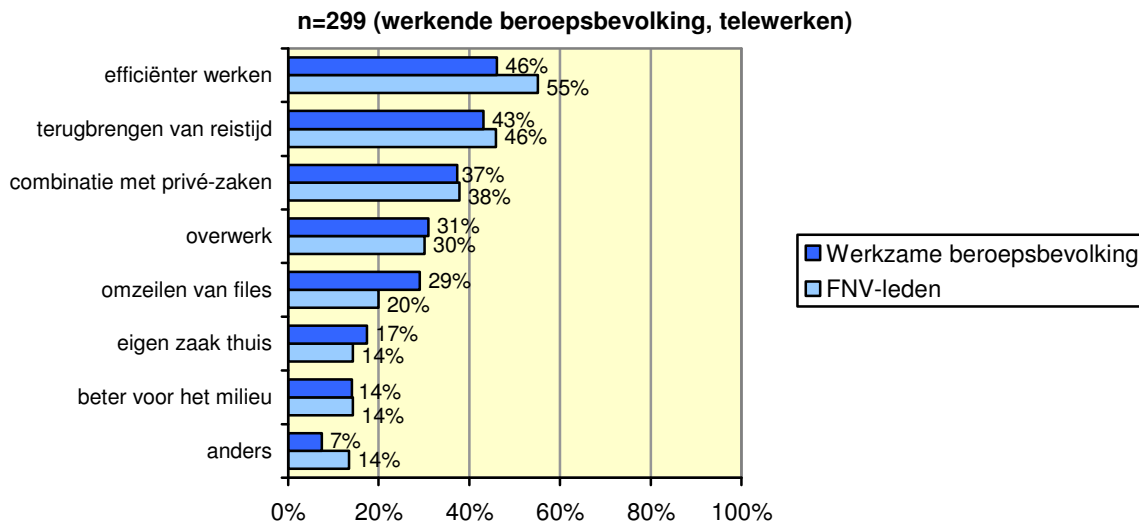
Werkzame beroepsbevolking

Veruit de belangrijkste redenen waarom de huidige beroepsbevolking aan telewerken doet, is omdat dit als efficiënter wordt ervaren (46%) en het de reistijd terugbrengt (43%), zie figuur 3.6. Met name telewerkers uit de sector Handel (60%) en Diensten (53%) noemen het terugbrengen van de reistijd vaak.

Alhoewel 53% van de werkenden aangeeft dat telewerken een bijdrage kan leveren aan de klimaatsproblematiek (zie figuur 3.3 eerder in dit rapport), geeft slechts 14% van de telewerkers aan ook daadwerkelijk daarom aan telewerken te doen.

Voor de kleine organisaties (9 werknemers of minder) komt een ander beeld naar voren. Voor deze groep zijn het terugbrengen van reistijd (28%), overwerk (13%) en het omzeilen van files (17%) veel minder gehoorde redenen. Veel belangrijker voor deze groep is dat een belangrijk deel een eigen zaak thuis heeft (81%).

Figuur 3.6 : (vr12) Wat zijn voor u de belangrijkste redenen om aan telewerken te doen?

FNV Leden

De motivatie van FNV leden om aan telewerken te doen is op veel aspecten goed te vergelijken met de rest van de beroepsbevolking. Toch zijn er enkele opvallende verschillen waar te nemen. Voor 55% van de FNV leden is efficiënter werken een van de belangrijkste redenen om te telewerken, 9% hoger dan de rest van de Nederlandse beroepsbevolking (zie figuur 3.6). Het zijn met name de leden van FNV Bondgenoten (58%) en AVBAKABO FNV (62%) die deze reden noemen.

Een ander verschil met de rest van de Nederlandse beroepsbevolking betreft het omzeilen van files. Slechts 20% van de FNV leden noemt dit als reden om te telewerken, 9% lager dan de hele werkzame beroepsbevolking.

Leidinggevenden

De belangrijkste redenen voor leidinggevenden om te telewerken zijn ook efficiënter werken (58%) en het terugbrengen van de reistijd (44%). Deze percentages zijn opvallend genoeg eerder gelijk aan die van de FNV-leden dan de Nederlandse beroepsbevolking. Overwerk (38%) en het omzeilen van files (32%) worden relatief vaak genoemd door de leidinggevenden, terwijl het milieu (7%) en een eigen zaak thuis (5%) weinig belangrijke redenen lijken te zijn.

Redenen niet telewerken

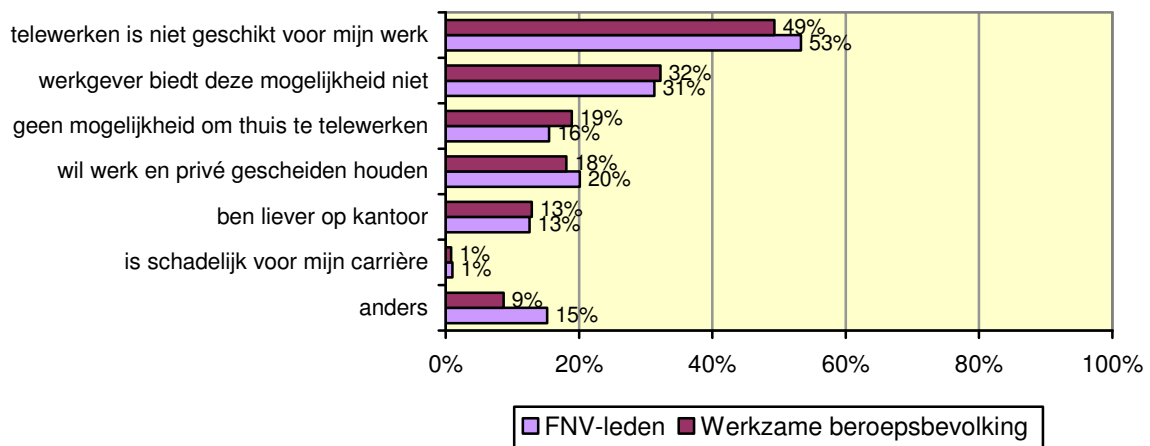
Werkzame beroepsbevolking

Zoals in figuur 3.7 te zien is, is telewerken vaak geen optie omdat het werk hiervoor niet geschikt is. Het zijn significant minder werknemers van grote organisaties (500 werknemers of meer) die dit als reden noemen (45%).

In figuur 3.4 was al te zien dat 52% aangeeft dat hun werkgever telewerken niet stimuleert. Dit beeld wordt bevestigd door 32% van de huidige werknemers die niet telewerken omdat hun werkgever geen mogelijkheden hiervoor biedt. Het zijn vooral werknemers van grote organisaties die dit als reden opgeven (40%).

Slechts 13% geeft als reden om niet te telewerken aan dat zij liever op kantoor werken. Toch is dit voor jongere werknemers (34 jaar of jonger) een relatief veel gehoorde reden (21%).

**Figuur 3.7 : (vr13) Waarom doet u niet aan telewerken?
n=646 (werkzame beroepsbevolking, niet telewerken)**

FNV Leden

De motivatie van FNV leden om niet aan telewerken te doen komt zeer overeen met de rest van de beroepsbevolking.

Leidinggevenden

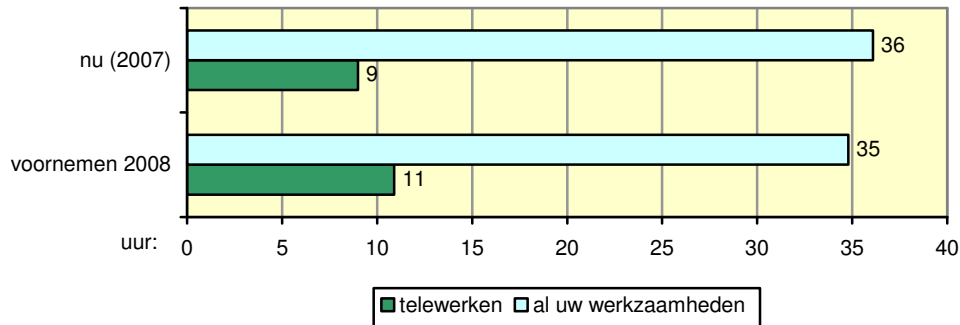
Bij de groep leidinggevenden in Nederland is het niet geschikt zijn van het werk voor telewerken een nog vaker genoemde redenen dan voor de andere groepen (61%). De overige redenen komen grotendeels wel overeen.

Uren telewerken

Werkzame beroepsbevolking

Gemiddeld werkt men 36 uur per week. Degenen die ook telewerken besteden hier gemiddeld 9 uur per week aan. Voor 2008 is het voornemen om meer te telewerken (11 uur), maar juist iets minder te werken in totaal (35 uur).

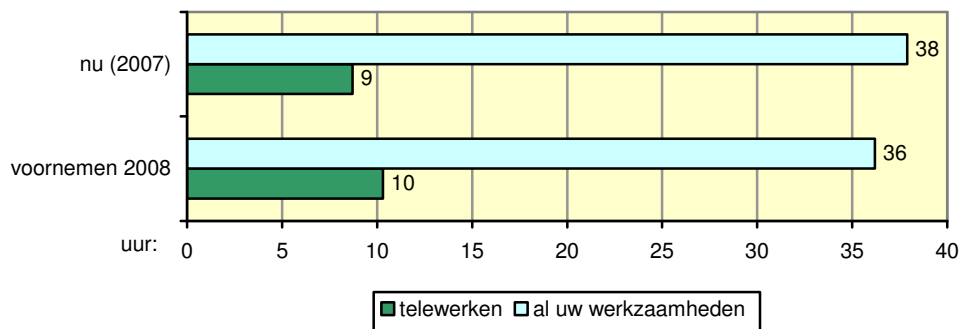
Figuur 3.8 : (vr16 & vr17) Hoeveel uur per week besteedt u aan:

FNV Leden

Gemiddeld geven FNV-leden aan 38 uur per week te werken. Degenen die ook telewerken besteden hiervan, net als de rest van de beroepsbevolking, gemiddeld 9 uur per week aan. De FNV-leden willen volgend jaar gemiddeld iets meer telewerken (10 uur) en, net als de Nederlandse beroepsbevolking, minder werken in totaal (36 uur).

Figuur 3.9 : (vr16 & vr17) Hoeveel uur per week besteedt u aan:

Leidinggevenden

De groep leidinggevenden werkt gemiddeld 42 uur per week; de telewerkers besteden gemiddeld 8 uur aan deze werkzaamheden. Ook de leidinggevenden willen in 2008 minder gaan werken (39 uur), maar meer gaan telewerken (10 uur).

3.4. Telewerken en vervoer

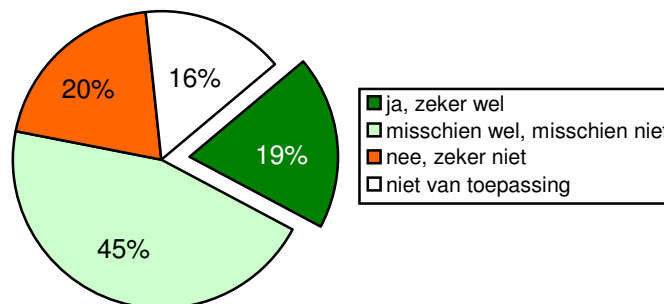
Werkzame beroepsbevolking

Telewerken kan een grote rol spelen bij het terugbrengen van woon-werkverkeer, files en bijbehorende CO₂-uitstoot. Door telewerken te stimuleren, en werkenden hierdoor meer thuis te laten werken, zal het aantal gereden kilometers voor werk terug gebracht kunnen worden.

68% van de beroepsbevolking geeft aan op het moment niet aan telewerken te doen. Van deze groep wil 19% dit in de toekomst zeker wel gaan doen (zie figuur 3.10). Samen met de huidige telewerkers vormen zij de groep potentiële telewerkers voor 2008.

3.10 (vr14) Wilt u in de toekomst wel aan telewerken gaan doen?

Basis= geen telewerker (n=646)

De meeste werkenden, die aan telewerken doen, willen dit in 2008 tot 1 werkdag per week doen (83%). Een klein deel, 14%, wil volgend jaar tot 2 dagen telewerken. Tot slot wil nog eens 3% tot 3 dagen gaan telewerken.

De werkende beroepsbevolking gebruikt vooral de auto (61%) om naar het werk te gaan. Daarnaast gaat 21% met de fiets. Men werkt het liefst op kantoor (47%) of thuis (37%).

Uitgaande van de groep potentiële telewerkers voor 2008 komt de totale mogelijke afname in het woon-werkverkeer voor de werkende beroepsbevolking neer op 3,7 miljard personenkilometers per jaar. Dit komt overeen met een reductie van de CO₂-emissie⁴ van 714,8 miljoen kg per jaar. De reductie van CO₂-uitstoot veroorzaakt door het woon- werkverkeer met de auto zal hierdoor rond de 11% op jaarbasis bedragen.

Meer telewerken heeft ook positieve gevolgen voor de belasting op het wegennet. Als het gehele potentieel van (nieuwe) telewerkers wordt benut, zal dit zorgen voor een vermindering van 3% van het aantal personenkilometers (exclusief vrachtverkeer) op het totale wegennet en een afname van 5% op de rijkswegen per jaar. Hierdoor kunnen de files in Nederland die veroorzaakt worden door drukte in de spits afnemen met ongeveer 10%⁵.

FNV Leden

26% van de FNV leden die nu niet aan telewerken doet, geeft aan dit in de toekomst zeker wel te willen doen. Dit percentage ligt duidelijk hoger dan bij de werkende beroepsbevolking (19%).

⁴ Alleen de groep potentiële telewerkers die momenteel de auto gebruikt om naar het werk te gaan, wordt als relevant gezien bij de berekening van CO₂-reductie. Men kon in de vragenlijst tevens aangeven hoeveel km men op een gemiddelde werkdag aflegt.

Gemiddelde CO₂ emissie 191g/km. CBS: Wagenpark personenauto's op 1-1-2007: Benzine 81% (194 g/km), Diesel 16% (179 g/km), LPG 3% (165 g/km)

⁵ Gebaseerd op Bereikbaarheidsmonitor Hoofdwegennet 2006, Rijkswaterstaat (2007) en correspondentie met Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid

De FNV-ers gaan het meest met de auto naar hun werk (56%), maar ook vaak met de fiets (24%) en leggen 48 km per dag af op een gemiddelde werkdag. Dit is in overeenstemming met de werkzame beroepsbevolking.

Leidinggevenden

Van de leidinggevenden die nu niet telewerken praktiseren, wil 18% dit in de toekomst zeker wel gaan doen, ongeveer net zoveel als bij de werkzame beroepsbevolking. De leidinggevenden gaan vaak met de auto naar hun werk (71%) en relatief weinig met de fiets (16%). Gemiddeld legt men 51 km op een werkdag af.

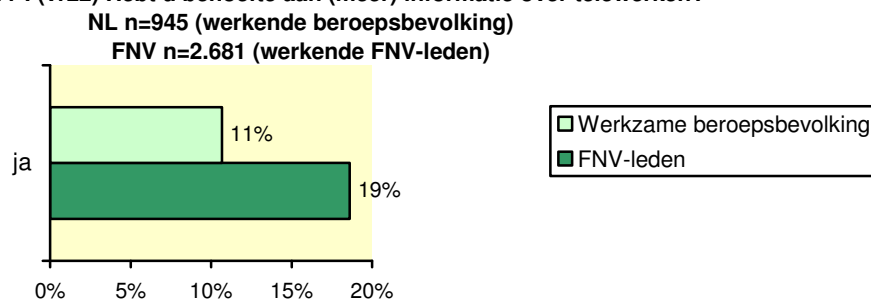
3.5. Informatie over telewerken

Behoefte aan informatie

Werkzame beroepsbevolking

Alhoewel twee op de tien werknemers in Nederland geïnteresseerd is om te gaan telewerken, heeft maar één op de tien interesse in meer informatie over telewerken. Deze interesse is nog lager bij werknemers onder de 35 jaar (8%).

Figuur 3.11 : (vr22) Hebt u behoefte aan (meer) informatie over telewerken?

FNV Leden

Meer dan de Nederlandse beroepsbevolking geven leden van de FNV aan behoefte te hebben aan informatie over telewerken (19%). Het zijn overwegend de leden van FNV Bondgenoten (18%) en ABVAKABO FNV (25%) die meer over telewerken geïnformeerd zouden willen worden. FNV-ers onder de 35 jaar hebben hier duidelijk minder behoefte aan (12%).

Leidinggevenden

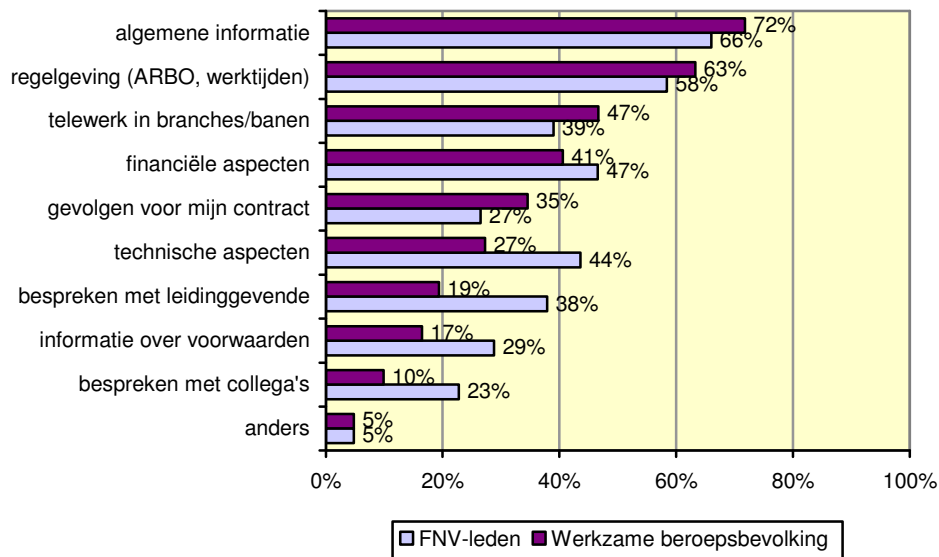
De leidinggevenden hebben net als de werkzame beroepsbevolking een relatief lage informatiebehoefte (10%). In de sector Handel (5%) en onder 45-64-jarigen (7%) is deze behoefte nog lager.

Soort informatie

Werkzame beroepsbevolking

Degenen met een informatiebehoefte willen voornamelijk algemene informatie over telewerken (72%) en informatie over regelgeving (63%). Daarnaast heeft een flink deel behoefte aan informatie over welke branches en banen geschikt zijn voor telewerken (47%), de financiële aspecten verbonden aan telewerken (41%) en de gevolgen voor zijn of haar contract (35%).

Figuur 3.12 : (vr23) Aan wat voor soort informatie heeft u behoefte?
NL n=101 (werkende beroepsbevolking, behoefte informatie)
FNV n=499 (werkende FNV leden, behoefte aan informatie)

FNV Leden

FNV leden willen ook voornamelijk algemene informatie over telewerken (66%) en informatie over de regelgeving (58%). Daarnaast is er nog een belangrijk deel van de leden die behoefte heeft aan informatie over de financiële (47%) en technische aspecten van telewerken (44%).

Leidinggevenden

De kleine groep leidinggevenden die een informatiebehoefte heeft, wil vooral meer weten over de regelgeving (60%), algemene zaken (58%) en financiële aspecten (50%).

Bijlage I Vragenlijst

Kunt u onderstaande gegevens controleren/aanvullen?

Wat is uw leeftijd?

- ◆ 15-24 jaar
- ◆ 25-34 jaar
- ◆ 35-44 jaar
- ◆ 45-54 jaar
- ◆ 55 jaar en ouder

Wat is uw geslacht?

- ◆ man
- ◆ vrouw

Welk van de volgende situaties is het meest op u van toepassing?

- ◆ Zelfstandig ondernemer
- ◆ Werkzaam in loondienst
- ◆ Werkzaam bij de overheid
- ◆ Volledig arbeidsongeschikt
- ◆ Werkloos / werkzoekend / bijstand
- ◆ Gepensioneerd of VUT
- ◆ Studerend / schoolgaand
- ◆ Anders

3 Bent u op dit moment (gedeeltelijk) arbeidsgeschikt?

- ◆ ik ben volledig arbeidsgeschikt
- ◆ ik ben gedeeltelijk arbeidsgeschikt
- ◆ ik ben volledig arbeidsongeschikt

4 In welke sector bent u (voornamelijk) werkzaam?

(voor een omschrijving per sector, kunt u met de cursor wijzen naar de desbetreffende sector)

- ◆ goederenproductie
- ◆ landbouw
- ◆ delfstoffenwinning
- ◆ industrie
- ◆ energie- en waterleidingbedrijven
- ◆ bouwnijverheid
- ◆ commerciële dienstverlening
- ◆ handel
- ◆ horeca
- ◆ vervoer en communicatie
- ◆ financiële instellingen en zakelijke dienstverlening
- ◆ niet-commerciële dienstverlening
- ◆ openbaar bestuur
- ◆ onderwijs
- ◆ gezondheids- en welzijnszorg
- ◆ milieudienstverlening, cultuur, recreatie en overige dienstverlening
- ◆ overig
- ◆ andere sector

De volgende vraag gaat over het wel of niet hebben van een leidinggevende baan. Hiermee wordt bedoeld dat u formeel bij uw (dagelijkse) werkzaamheden leiding geeft aan één of meer werknemers.

5 Aan hoeveel werknemers geeft u direct en/of indirect leiding?

- ◆ ik geef geen leiding
- ◆ ik geef leiding aan 4 personen of minder
- ◆ ik geef leiding aan 5 personen of meer
- ◆ niet van toepassing

6 Werkt u wel eens thuis of een andere plek dan op kantoor?

- ◆ nooit
- ◆ bij hoge uitzondering
- ◆ soms
- ◆ regelmatig

De komende vragen gaan over telewerken. Telewerk is thuiswerk dat mogelijk wordt gemaakt door telecommunicatiemiddelen (vaak internet).

7 Doet u wel eens aan telewerken?
(meerdere antwoorden mogelijk)

- ◆ ja, in plaats van werken op kantoor/buitenshuis
- ◆ ja, om thuis achterstallig werk af te maken
- ◆ nee

8 Wordt er binnen uw organisatie door medewerkers aan telewerken gedaan?

- ◆ ja, in plaats van werken op kantoor/buitenshuis
- ◆ ja, om thuis achterstallig werk af te maken
- ◆ nee

9 Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met deze algemene stellingen over telewerken?

- ◆ geheel mee oneens
- ◆ mee oneens
- ◆ niet mee eens, niet mee oneens
- ◆ mee eens
- ◆ geheel mee eens

Telewerken:

1. maakt het makkelijker voor herintreders of gedeeltelijk arbeidsongeschikten om werk te vinden
2. helpt om meer uren te kunnen werken
3. helpt mee tegen de klimaatproblematiek
4. verhoogt het werkplezier
5. draagt bij aan het terugbrengen van de files
6. vergroot de kans op grensvervaging tussen werk en privé-leven
7. is efficiënter dan werken op kantoor

10 Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met deze stellingen over uw persoonlijke werkomgeving?

- ◆ geheel mee oneens
- ◆ mee oneens
- ◆ niet mee eens, niet mee oneens
- ◆ mee eens
- ◆ geheel mee eens
- ◆ niet van toepassing

1. de arbeidsvoorwaarden zijn momenteel niet flexibel genoeg om te telewerken
2. als ik (meer) mag telewerken, zal ik meer willen werken
3. telewerken wordt binnen mijn organisatie aangemoedigd
4. mijn leidinggevenden hebben bezwaren tegen telewerken
5. het is binnen mijn organisatie onduidelijk of telewerken mogelijk is
6. telewerken vermindert te veel de sociale contacten met collega's

11 Kunt u aangeven in hoeverre u het als leidinggevende eens bent met deze stellingen over telewerken?

- ◆ geheel mee oneens
- ◆ mee oneens
- ◆ niet mee eens, niet mee oneens
- ◆ mee eens
- ◆ geheel mee eens
- ◆ niet van toepassing

Telewerken:

1. zorgt voor verlies over de controle van mijn werknemers
2. verlaagt de arbeidsproductiviteit
3. heeft onduidelijke effecten op termijn
4. is geen optie, omdat werknemers niet te missen zijn op de werkvloer
5. heeft binnen mijn organisatie nog groeipotentie

12 Wat zijn voor u de belangrijkste redenen om aan telewerken te doen?
(maximaal drie antwoorden mogelijk)

- ◆ beter voor het milieu
- ◆ eigen zaak thuis
- ◆ overwerk
- ◆ combinatie met privé-zaken
- ◆ omzeilen van files
- ◆ efficiënter werken
- ◆ terugbrengen van reistijd
- ◆ anders, namelijk

13 Waarom doet u niet aan telewerken?
(maximaal drie antwoorden mogelijk)

- ◆ ben liever op kantoor
- ◆ telewerken is niet geschikt voor mijn werk
- ◆ werkgever biedt deze mogelijkheid niet
- ◆ wil werk en privé gescheiden houden
- ◆ geen mogelijkheid om thuis te telewerken
- ◆ is schadelijk voor mijn carrière
- ◆ anders, namelijk

14 Wilt u in de toekomst wel aan telewerken gaan doen?

- ◆ nee, zeker niet
- ◆ misschien wel, misschien niet
- ◆ ja, zeker wel
- ◆ niet van toepassing

15 Hoeveel uur per week besteedt u aan:

- ◆ ...uur
- ◆ weet niet

1. al uw werkzaamheden
2. telewerken

16 Hoeveel uur wilt u volgend jaar per week besteden aan:

- ◆ ...uur
- ◆ weet niet

1. al uw werkzaamheden
2. telewerken

- 17 Welk vervoermiddel gebruikt u (het meest) om naar uw werk te gaan?
- ◆ auto
 - ◆ trein
 - ◆ bus
 - ◆ fiets
 - ◆ tram
 - ◆ anders, namelijk
- 18 Wat is (bij benadering) de reisafstand die u op een gemiddelde werkdag moet afleggen?
- ◆ kilometer per dag:
 - ◆ weet niet
- 19 Waar werkt u het liefst?
(meerdere antwoorden mogelijk)
- ◆ thuis
 - ◆ op kantoor
 - ◆ in de trein
 - ◆ in de auto
 - ◆ geen voorkeur
 - ◆ anders, namelijk
- 20 Welke telewerkzaamheden voert u thuis uit?
- 21 Welke telewerkzaamheden zou u thuis (eventueel) willen uitvoeren?
- 22 Hebt u behoefte aan (meer) informatie over telewerken?
- ◆ ja
 - ◆ nee
 - ◆ weet niet/geen mening
- 23 Aan wat voor soort informatie heeft u behoefte?
(meerdere antwoorden mogelijk)
- ◆ algemene informatie
 - ◆ branches/banen waar telewerk zich voor leent
 - ◆ financiële aspecten; investering en kostenbesparing
 - ◆ regelgeving (ARBO, werktijden)
 - ◆ gevolgen voor mijn contract
 - ◆ technische aspecten (bijv: internetverbinding met werk)
 - ◆ informatie van mijn leidinggevende over de voorwaarden
 - ◆ telewerk bespreekbaar maken met mijn leidinggevende
 - ◆ telewerk bespreekbaar maken met mijn collega's
 - ◆ anders, namelijk
- 24 Uit hoeveel werknemers bestaat de organisatie waar u werkt?
- ◆ 1 - 4
 - ◆ 5 - 9
 - ◆ 10 - 19
 - ◆ 20 - 49
 - ◆ 50 - 99
 - ◆ 100 - 199
 - ◆ 200 - 499
 - ◆ 500 of meer
 - ◆ weet niet

Bijlage II Toelichting SBI '93 sector

Bron:

CBS (2007). Sociaaleconomische trends. Statistisch kwartaalblad over arbeidsmarkt, sociale zekerheid en inkomen. 2007, aflevering 4.

Tabel IIa (uit CBS (2007) (p. 30)) aantal werkzame personen naar bedrijfstak:

	<i>2006 (x 1.000)</i>
<i>Goederenproductie*</i>	1712
Landbouw en visserij	264
Delfstoffenwinning	9
Industrie	917
Energie- en waterleidingbedrijven	29
Bouwnijverheid	493
<i>Commerciële dienstverlening*</i>	3943
Handel*	1385
Horeca	304
Vervoer en communicatie	466
Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening	1789
<i>Niet-commerciële dienstverlening*</i>	2728
Openbaar bestuur	484
Gesubsidieerd onderwijs	409
Gezondheids- en welzijnszorg*	1181
Cultuur en overige dienstverlening	654
Totaal	8383

De sectoren met een asterisk (*), goederenproductie, commerciële dienstverlening, handel, niet commerciële dienstverlening en gezondheids- en welzijnszorg zijn groot genoeg om representatief onderzoek onder te doen, uitgaande van een netto respons van 750 (in dit onderzoek werd uiteindelijk een hogere respons gerealiseerd).

De volgende sectoren volgen dan uit de tabel:

- ◆ Goederenproductie
- ◆ Handel
- ◆ Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening
- ◆ Niet-commerciële dienstverlening (zonder gezondheids- en welzijnszorg)
- ◆ Gezondheids- en welzijnszorg
- ◆ Overig (restcategorie met onder andere horeca en vervoer & communicatie)

De (gewogen) verdeling van de sectoren in dit onderzoek komt overeen met die in Nederland, zoals de volgende tabel laat zien:

Tabel IIb: controleberekening sectoren Nederland en onderzoek telewerken

	<i>NL (x 1.000)</i>	<i>Onderzoek telewerken</i>	<i>Percentage</i>
Goederenproductie	1712	193	20,4%
Handel	1385	156	16,5%
Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening	1789	202	21,3%
Niet-commerciële dienstverlening (zonder zorg)	1547	174	18,4%
Gezondheids- en welzijnszorg	1181	134	14,1%
Overig	769	87	9,2%
Totaal	8383	945	100%

Bijlage III Toelichting respondenten

De gewogen aantallen vormen een representatieve weergave van respectievelijk de werkende beroepsbevolking in Nederland en de FNV-leden. Er bestaan verschillende definities van de (werkende) beroepsbevolking. De Marktonderzoeksassociatie (MOA) en het CBS hanteren vaak de volgende eisen:

- ◆ Leeftijd tussen 15 en 64 jaar
- ◆ Volledig of gedeeltelijk arbeidsgeschikt
- ◆ Zelfstandig ondernemer, werkzaam in loondienst of werkzaam bij de overheid

Als deze sociaal-economische categorieën worden aangehouden, bestaat de werkende beroepsbevolking in Nederland uit 6.990.500 personen (Gouden Standaard, MOA 2007).

Tabel III a: werkende beroepsbevolking		Ongewogen	Gewogen
Geslacht	Man	49,5%	55,7%
	Vrouw	50,5%	44,3%
	Totaal	100,0%	100,0%
	n=	945	945
Leeftijd	34 jaar en jonger	26,0%	34,2%
	35-44 jaar	27,9%	29,4%
	45-54 jaar	32,5%	24,8%
	55 jaar en ouder	13,5%	11,6%
	Totaal	100,0%	100,0%
	n=	945	945
Sectoren	Goederenproductie	18,2%	20,4%
	Handel	14,6%	16,5%
	Diensten	21,8%	21,3%
	Niet-commerc. diensten (overig)	20,3%	18,4%
	Zorg	13,9%	14,1%
	Overig	11,2%	9,2%
	Totaal	100,0%	100,0%
	n=	945	945

Tabel III b: FNV-panel		Ongewogen	Gewogen
Geslacht	Man	80,6%	68,4%
	Vrouw	19,4%	31,6%
	Totaal	100,0%	100,0%
	n=	2.681	2.681
Leeftijd	34 jaar en jonger	6,2%	16,1%
	35-44 jaar	15,7%	21,6%
	45-54 jaar	34,6%	27,6%
	55 jaar en ouder	43,5%	34,6%
	Totaal	100,0%	100,0%
	n=	2.681	2.681
Sectoren	Bondgenoten	50,0%	39,1%
	ABVAKABO	16,7%	29,8%
	Bouw	13,2%	11,4%
	Overig	20,1%	19,7%
	Totaal	100,0%	100,0%
	n=	2.681	2.681

Bij de groep leidinggevenden is gestreefd naar een evenredige verdeling van ruim 100 respondenten per sector.

Tabel III c: leidinggevenden		
Geslacht	Man	70,0%
	Vrouw	30,0%
	Totaal	100,0%
	n=	537
Leeftijd	34 jaar en jonger	25,1%
	35-44 jaar	31,7%
	45-64 jaar	43,2%
	Totaal	100,0%
	n=	537
Sectoren	Goederenproductie	19,9%
	Handel	20,1%
	Diensten	19,7%
	Niet-commerc. diensten (overig)	20,5%
	Zorg	19,7%
	Overig	19,9%
	Totaal	100,0%
	n=	537

Bijlage IV Toelichting berekening CO₂-reductie

De CO₂-reductie die haalbaar is door meer te gaan telewerken, betreft het (maximale) potentieel van de werkende beroepsbevolking in Nederland, namelijk als iedereen die meer wil gaan telewerken dit ook daadwerkelijk doet.

Vraag 16 luidde als volgt: Hoeveel uur wilt u volgend jaar per week besteden aan telewerken?

Omgerekend naar werkdagen, willen de werkenden die aan telewerken doen, dit:

- ◆ tot 1 werkdag per week (83%).
- ◆ tot 2 dagen per week (14%)
- ◆ tot 3 dagen per week (3%)

Er is vanuit gegaan dat deze verdeling ook geldt voor mensen die nu niet telewerken, maar dit in de toekomst zeker wel willen gaan doen (19%, vraag 14).

De afstand die de autorijders (die willen telewerken en aan telewerken doen) afleggen op een werkdag is het uitgangspunt van de berekening naar te besparen kilometers. Deze afstand is vermenigvuldigd met de CO₂-uitstoot van auto's per km in het Nederlandse wagenpark, waarbij er rekening mee is gehouden of men tot 1, 2 of 3 dagen per week wil gaan telewerken.

Omdat het onderzoek representatief is voor de werkende beroepsbevolking, kan worden geëxtrapoleerd naar heel werkend Nederland (6.990.500 personen).

De betrouwbaarheidsmarge van het onderzoek (3,2%) blijft gelden voor de eindresultaten.

Volgens dit onderzoek gebruikt 61% van de werkende beroepsbevolking de auto (het meest) om naar het werk te gaan. Volgens cijfers van het CBS is dit 56%. Om de betrouwbaarheidsmarge van het onderzoek niet dubbel te hoeven meenemen, is de 56% van het CBS gebruikt voor de berekeningen.